

Sygn. akt I Ns 235/12

POSTANOWIENIE

Dnia 17 sierpnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia SR Ewelina Iwanowicz

Protokolant: Aleksandra Pisera

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2016 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku **I. K. i W. K.**

z udziałem (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. zasądzić od I. K. i W. K. solidarnie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania;
3. nie obciążać wnioskodawców nieuiszczonymi kosztami sądowymi;
4. ustalić, iż w pozostałym zakresie uczestnicy postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 235/12

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2010 r. I. K. i W. K. wystąpili z wnioskiem o ustanowienie za wynagrodzeniem służebności przesyłu dotyczącej urządzeń przesyłowych w postaci słupów energetycznych linii napowietrznej 15 kV i 110 kV Z.-O. posadowionych na działce gruntu położonej w miejscowości E. gminie Z., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem 131/4, dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą (...), stanowiącej własność I. K. i W. K.. Wnioskodawcy wystąpili o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazano, że na przedmiotowej nieruchomości

w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX-wieku posadowiono urządzenia przesyłowe w postaci słupów energetycznych linii napowietrznej 15 kV i 110 kV Z.-O., z których korzysta obecnie przedsiębiorca przesyłowy (...) Ł. sp. z o.o. w Ł.. Wnioskodawcy wskazali, że pomiędzy stronami uprzednio toczyła się sprawa o zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości, na której posadowione są słupy energetyczne. Roszczenia wnioskodawców zostały oddalone prawomocnym wyrokiem sądu. Wnioskodawcy podnieśli, iż istnienie urządzeń przesyłowych na należącej do nich nieruchomości jest bardzo uciążliwe, uniemożliwia racjonalne korzystanie z gruntu, istotnie ogranicza jego wartość i faktycznie wyklucza jego zbycie za rozsądną cenę. Intencją wnioskodawców jest uprządkowanie statusu urządzeń przesyłowych na przyszłość w ramach służebności przesyłu ustanowionej za wynagrodzeniem, które winno oscylować w granicach kwoty 2.000 zł miesięcznie. Wnioskodawcy wystosowali do przedsiębiorstwa przesyłowego pismo wzywające do zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, jednak uczestnik odmówił zawarcia takiej umowy.

(wniosek – k. 2-5)

Pismem z dnia 22 lutego 2012 roku wnioskodawcy wskazali, iż uczestnikiem postępowania jest (...) Spółka Akcyjna Oddział Ł.-Miasto.

(pismo wnioskodawców – k. 37)

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika kosztów postępowania. Uczestnik zakwestionował żądanie wnioskodawców co do zasady, jak i co do wysokości. Uczestnik wskazał, że linia 15 kV została wybudowana w 1971 r., zaś linia 110 kV została oddana do użytku w 1984 r., na mocy koniecznych zezwoleń administracyjnych, w tym decyzji wywłaszczeniowej. Stan prawny gruntu pod liniami jest zatem uregulowany, gdyż w pierwszym przypadku najpóźniej z dniem 1 stycznia 2002 r. doszło do zasiedzenia służebności, a w drugim doszło do administracyjnego ustanowienia praw rzeczowych o treści odpowiadającej obecnie służebności przesyłu. Nadto uczestnik podniósł, że wnioskodawcy nigdy nie sprzeciwiali się dokonywanym przez pracowników uczestnika okresowym przeglądom i konserwacji i nie wnosili z tego tytułu żadnych pretensji. Uczestnik podniósł także zarzut przedawnienia roszczenia wnioskodawców w zakresie wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, gdyż stały się one wymagalne w dniu wejścia w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego, tj. 3 sierpnia 2008 r.

(odpowiedź na wniosek – k. 41-43)

Pismem z dnia 23 kwietnia 2012 r. pełnomocnik wnioskodawców podniósł m.in., że powoływanie się przez uczestnika na przesłankowe zasiedzenie służebności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

(pismo wnioskodawców – k. 76-78)

Na terminie rozprawy 20 października 2014 r. pełnomocnik uczestnika podniósł, iż w zakresie linii 110 kV przedsiębiorstwo ma już prawo korzystania z nieruchomości wnioskodawców w sposób odpowiadający służebności przesyłu na podstawie decyzji wywłaszczeniowej, z ostrożności podtrzymał zarzut zasiedzenia w tym zakresie. Co do linii 15 kV wniósł o oddalenie wniosku z uwagi na zasiedzenie służebności.

(protokół rozprawy – k. 204)

Na terminie rozprawy 30 listopada 2015 r. pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o ustanowienie służebności przechodu i dojazdu do urządzeń przesyłowych.

(protokół rozprawy – k. 229v)

Na ostatnim terminie rozprawy pełnomocnik wnioskodawców, na wypadek niekorzystnego dla nich rozstrzygnięcia, wniósł o nieobciążanie wnioskodawców kosztami postępowania.

(protokół rozprawy – k. 319)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. K. i I. K. są współwłaścicielami na prawach wspólności ustawowej nieruchomości położonej we wsi E. gmina Z. oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą KW (...).

(bezsporne, nadto odpis księgi wieczystej – k. 90)

Na działce wnioskodawców znajdują się następujące naziemne urządzenia elektroenergetyczne: linia energetyczna 110 kV wraz ze słupem, linia energetyczna 15 kV przebiegająca w poprzek działki ze słupem przelotowym drewnianym

z betonową podstawą oraz linia 15 kV ze słupem odporowym z odłącznikiem. Dojazd do wszystkich urządzeń elektroenergetycznych możliwy jest połą drogą wzdłuż granicy działki stanowiącej własność wnioskodawców.

(bezsporne, a ponadto pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych – k. 95)

Linia 15 kV została zbudowana w 1971 r.

(zeznania świadka W. C. – k. 93, k. 93v)

Wnioskodawcy nabyli nieruchomość w 1972 r. Wówczas na ich działce posadowiona już była linia średniego napięcia ze słupem odporowym.

(przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 319 w zw. z k. 82, k. 207 i k. 318 wyjaśnień informacyjnych)

W 1976 lub 1977 roku na nieruchomości wnioskodawców umieszczono kolejny słup linii średniego napięcia – przelotowy.

(przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 319 w zw. z k. 207 wyjaśnień informacyjnych)

W dniu 30 września 1981 r. Zarząd Urbanistyki, Architektury i Nadzoru Budowlanego w Ł. wydał decyzję nr (...) zatwierdzającą przebieg trasy linii napowietrznej 110 kV Z.-O..

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia decyzji – k. 52-52v, kopia decyzji – k. 27

-27v załączonych akt II C 1348/03, kopia protokołu uzgodnienia dokumentacji projektowej obiektu – k. 28-28v załączonych akt II C 1348/03)

Decyzją Wiceprezydenta Miasta Z. nr 2/82 z 17 marca 1982 r. zezwolono Zakładowi (...) na budowę linii energetycznej 110 kV na trasie Z.-O. i zajęcie na ten czas części nieruchomości wymienionych w decyzji położonych do granic miasta Z..

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia decyzji – k. 55-56v)

Decyzją z dnia 12 października 1982 r. numer (...) Naczelnika Gminy w Z. powołującą się na przepis art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1974 r. o zasadach

i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1964 r. nr 10 poz. 64) Zakład (...) uzyskał zezwolenie na budowę napowietrznej linii energetycznej 110 kV na terenie Gminy Z. przebiegającej przez nieruchomości stanowiące własność osób według wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej decyzji. W decyzji zastrzeżono prawo dostępu do urządzeń przez osoby upoważnione przez inwestora celem wykonywania czynności związanych z ich konserwacją. W załączniku nr 1 pod pozycją 76 jako jednego

z właścicieli wskazano W. K. (miejscowość E., działka (...)).

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia decyzji – k. 53-54v, kopia decyzji – k. 25

-26v załączonych akt II C 1348/03)

W 1982 roku na nieruchomości wnioskodawców posadowiono trzeci słup

– wspierający linię wysokiego napięcia.

(szkice – k. 126-127 załączonych akt II C 1348/03)

W dniu 31 grudnia 1984 r. dokonano odbioru technicznego linii 110 kV.

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia protokołu odbioru – k. 57-57v, zeznania świadka P. L. – k. 92v, przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 319)

w zw. z k. 207 wyjaśnień informacyjnych, kopia protokołu odbioru – k. 29-29v załączonych akt II C 1348/03, kopia protokołu odbioru technicznego – k. 128 załączonych akt II C 1348/03)

Wnioskodawcy nie składali żadnego sprzeciwu odnośnie lokalizacji i posadowienia linii napowietrznej 110 kV relacji Z.-O..

(zeznania świadka P. L. – k. 92v)

Od 1984 r. przebieg linii 100 kV nie uległ zmianie.

(zeznania świadka P. L. – k. 93)

Przebieg obu linii 15 kV również nie uległ zmianie.

(zeznania świadka W. C. – k. 93)

Od momentu posadowienia poszczególnych urządzeń cały czas są one eksploatowane, nie było przerw w ich eksploatacji.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 319 w zw. z k. 318 wyjaśnień informacyjnych)

Oględziny słupów energetycznych posadowionych na nieruchomości wnioskodawców i linii energetycznych odbywa się raz do roku. Wtedy nie ma konieczności wejścia na ich nieruchomość. Co 5 lat dokonywany jest przegląd sieci i wówczas pracownicy uczestnika muszą wejść na słupy energetyczne celem dokonania oględzin wszystkich ich części.

(zeznania świadka P. L. – k. 92 v, zeznania świadka W. C. – k. 93)

Pracownicy zakładu energetycznego zabezpieczali linie na działce wnioskodawców, usuwali awarie. W przypadku awarii dokonywali odcięcia dopływu energii elektrycznej na rozdzielni znajdującej się na słupie odporowym. Dojeżdżają do słupów poprzez drogę gruntową przebiegającą od drogi asfaltowej wzdłuż granicy nieruchomości wnioskodawców.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – 319 w zw. z k. 82v, k. 318 wyjaśnień informacyjnych)

Długość linii 110 kV przebiegającej nad działką wnioskodawców wynosi ok. 76 m. Długość głównego odcinka linii 15 kV przebiegającej nad działką wynosi ok. 36 m. Długość „odnogi” linii 15 kV wynosi ok. 55 m. Odległość pomiędzy słupami 15 kV wynosi ok. 11 m. Każdy słup (zarówno 110 kV i 15 kV) w części podziemnej posiada uziemienie. Najczęściej jest to zakopany na głębokości ok. 0,7 m płaskownik stalowy (tak zwana bednarka). Z uwagi na łatwy dostęp do linii 110 kV i stosunkowo dobry stan tej linii szerokość pasa służebności pokrywa się z pasem eksploatacyjnym o szerokości 9 m (po 1,5 m na stronę od skrajnego przewodu). Taki pas zawiera w sobie również podziemne elementy słupa. Linia 15 kV jest w dużo gorszym stanie technicznym. Ponadto układ 2 słupów z odciągami oraz umiejscowienie na słupie odłącznika powodują, że dostęp do linii potrzebny będzie częściej. W tym przypadku szerokość pasa służebności wynosi po 1,5 m dla prostych odcinków linii. Dla linii przelotowej będzie to pas o szerokości 4 m, zaś dla linii „odnogi” – 6,7 m. W okolicy umiejscowienia słupów na odcinku 15 m szerokość pasa „odnogi” wynosi 7,7 m, co powoduje, że odciągi słupa znajdują się wewnątrz pasa. Droga dojazdowa ma szerokość 3 m. i rozszerza się przy słupach celem umożliwienia swobodnego manewrowania ciężkim sprzętem.

(pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych – k. 95, opinie uzupełniające – k. 126-128, k. 132-132v, k. 143-155, k. 169-174)

Pas służebności przesyłu napowietrznej linii energetycznej 110 kV wynosi łącznie 649 m², przecinających się linii energetycznych 110 kV i 15 kV wynosi 37 m², linii energetycznej 15 kV „przelotowej” wynosi łącznie 118 m²,

linii energetycznej 15 kV „odnogi” 305 m², zaś służebność dojazdu do napowietrznych linii energetycznych drogą dojazdową

od ul. (...) wynosi 567 m².

(pisemna opinia biegłego z zakresu geodezji i kartografii z mapą – k. 213-214, opinia uzupełniająca – k. 229-229v)

Wynagrodzenie jednorazowe za ustanowienie służebności przesyłu linii 110 kV wynosi 18.302,50 zł, dla linii 15 kV „przelotowej” – 3.363,64 zł, a dla linii 15 kV „odnogi” 3.606,30 zł, tj. łącznie 25.272,44 zł. Uwzględniając potencjalny wzrost opłat z tytułu podatku od nieruchomości wynagrodzenie to wynosi odpowiednio 26.226,27 zł, 4.819,87 zł i 7.164,63 zł, tj. łącznie 38.210,77 zł. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności przejazdu i przechodu do urządzeń elektroenergetycznych wynosi 12.505,66 zł.

(pisemna opinia biegłego z zakresu szacunku nieruchomości – k. 238-287, opinie uzupełniające – k. 303-307, k. 318v)

Wnioskodawcy od gruntu, na którym posadowione są przedmiotowe linie energetyczne, uiszczają podatek rolny.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – 319 w zw. z k. 318 wyjaśnień informacyjnych)

W 1959 r. zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W. mające osobowość prawną, w tym Zakład (...), któremu na mocy zarządzeń z 1975 r. i protokołu zdawczo-odbiorczego Zakład (...)-Województwo przekazał urządzenia i sieci energetyczne znajdujące się w eksploatacji rejonów energetycznych P. i Z.. Zarządzeniem nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Zarządzeniem nr 181/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia

9 lipca 1993 r. z dniem 12 lipca 1993 r. podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A. w W., a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Wśród składników przekazanych do (...) S.A. w W. nie znajdowały się linie energetyczne 15 kV i 110 kV przebiegające przez wieś E..

W dniu 30 czerwca 2007 r. doszło do aportowego zbycia części przedsiębiorstwa (...) S.A. w Ł., w tym przysługujących spółce (...) służebności gruntowych, a wśród nich służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzenia prądu elektrycznego, na rzecz (...) spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (od 2008 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), której następcą prawnym po przejęciu

w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. w dniu 31 sierpnia 2010 r. jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.). Z pozostałej części (...) S.A. powstał (...) S.A., którego następcą prawnym po przejęciu jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą

w R. (I Oddział w Ł.).

(wiadomości notoryjne, a ponadto: kopia odpisu z KRS – k. 46-51, poświadczona

za zgodność z oryginałem kopia zarządzenia numer (...)/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. – k. 58-58v, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa – k. 59-61v, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia odpisu z KRS – k. 180-187 załączonych akt II C 1348/03)

Wyrokiem z dnia 28 lipca 2006 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II C 1348/03 Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził na rzecz I. i W. małżonków K. od (...) S.A. w Ł. odszkodowanie za utratę wartości działki w kwocie 50.000 zł oraz odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w kwocie 34.599 zł. Przy czym, powodowie wywiedli swe roszczenia w tym procesie wyłącznie z faktu wybudowania na ich nieruchomości w 1982 r. słupa energetycznego oraz przeprowadzenia napowietrznej linii energetycznej 110 kV O.-Z.. Powodowie nie rościli wówczas pretensji z faktu wybudowania na ich nieruchomości dwóch słupów i linii 15 kV. Wyrokiem

z dnia 24 kwietnia 2007 r. wydanym w sprawie I ACa 1440/06 Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi w ten sposób, że oddalił powództwo I. K. i W. K. przeciwko (...) S.A. w Ł.

o zapłatę kwoty 84.599 zł i umorzył postępowanie w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu wskazano, iż uzyskane przez Zakład (...) zezwolenie (decyzja Naczelnika Gminy w Z. nr (...) z dnia 12 października 1982 r.) wywarło trwałe skutki ograniczające prawo własności nieruchomości małżonków K. przez obowiązek znoszenia stanu faktycznego ukształtowanego przebiegiem napowietrznej linii energetycznej 110 kV oraz posadowieniem na ich działce słupa energetycznego, a dalszym następstwem uzyskanego zezwolenia było nałożenie na małżonków K. jako właścicieli obowiązku udostępniania gruntu osobom i jednostkom zobowiązanym do wykonywania czynności związanych z eksploatacją i konserwacją zainstalowanych przewodów i urządzeń.

(kopia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi – k. 14-15, kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. – k. 16-17, kopia wyroku wraz z uzasadnieniem – k. 62-70v, wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi – k. 160-160v załączonych akt II C 1348/03, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z uzasadnieniem – k. 197-204v załączonych akt II C 1348/03)

Pismem z dnia 21 września 2010 r. wnioskodawcy wystąpili do (...) sp. z o.o. o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu. W odpowiedzi zakład energetyczny wskazał, że posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców.

(wezwanie – k. 10-11, pismo z dnia 13 października 2010 r. – k. 12)

Wnioskodawcy prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Utrzymują się z emerytur w łącznej kwocie 2.500 zł. Stałe miesięczne wydatki na ich utrzymanie wynoszą 700 zł.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 319)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów, które uznał za wiarygodne.

Przebieg i powierzchnię służebności przesyłu oraz wynagrodzenie za jej ustanowienie Sąd ustalił na podstawie opinii biegłych. W opiniach uzupełniających biegli wyjaśnili w sposób przekonywający wątpliwości pełnomocników stron, wobec czego opinie pisemne wraz z uzupełniającymi stanowią wiarygodny dowód w sprawie. Przy czym, biegły z zakresu szacunku nieruchomości sporządził opinię w II wariantach, przy uwzględnieniu potencjalnego wzrostu opłat z tytułu podatku od nieruchomości.

Wnioskodawcy w toku postępowania wskazali, że decyzja wywłaszczeniowa budzi ich wątpliwości z uwagi na fakt, że nie jest znana Urzędowi Gminy Z.. Nie przedstawili jednakże żadnego dowodu podważającego prawdziwość i skuteczność przedmiotowego dokumentu.

W zakresie daty posadowienia linii 15 kV i poszczególnych słupów Sąd oparł się na zeznaniach świadków, a zwłaszcza W. C., które korespondowały z zeznaniami wnioskodawczyni. Choć uczestnik nie dysponuje dokumentacją dotyczącą posadowienia obu części linii średniego napięcia, to z zeznań zarówno wnioskodawczyni, jak i świadka zgłoszonego przez uczestnika wyłoniła się spójna i logiczna wersja wydarzeń w tym zakresie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu w całości.

Na wstępie rozważań przypomnieć należało, iż na nieruchomości wnioskodawców posadowione są trzy linie energetyczne: dwie średniego napięcia 15 kV (przelotowa i odnoga z odłącznikiem) oraz jedna 110 kV. W odniesieniu do linii 15 kV uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia, który okazał się zasadny. Natomiast w stosunku do linii 110 kV uczestnik wskazał, iż dysponuje decyzją wywłaszczeniową i lokalizacyjną, która stanowi tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców i posadowionych na niej urządzeń elektroenergetycznych.

Stosownie do przepisu art. 305¹ k.c., nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jak stanowi art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.). Przesłanką uwzględnienia przez sąd rejonowy wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych.

W niniejszej sprawie nie zostały spełnione wszystkie powyższe przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu. Jak zostało już bowiem wskazane powyższej, Sąd ocenił jako skuteczny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu co do linii 15 kV. Bezspornym w niniejszej sprawie było, iż uczestnik jest właścicielem linii energetycznych średniego napięcia, w tym słupów usytuowanych na nieruchomości wnioskodawców i rozciągniętych na nich przewodów. Dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych musi mieć zapewnioną możliwość dbania

o stan techniczny urządzeń, dokonywania okresowej kontroli (ogłędzin i przeglądów) i ewentualnej ich modernizacji, a zatem także możliwość dostępu do tych urządzeń. Jest to konieczne dla zapewnienia przepływu energii elektrycznej i jej dopływu do odbiorców końcowych. Przy czym, w ocenie Sądu, uczestnik postępowania ma już prawnie zagwarantowaną możliwość korzystania z powyższych urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawców dla właściwej ich eksploatacji i przesyłu energii elektrycznej, ponieważ nabył z mocy prawa poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Wobec tego brak było podstaw do ustanowienia służebności przesyłu.

Analizując przesłanki do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, należy zauważyć, iż pomimo tego, że przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. przepisów art. 305⁽⁽¹⁾⁾-305⁽⁽⁴⁾⁾ k.c. o służebności przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia

30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116. póź. 731) przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, to jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa, w tym uchwały Sądu Najwyższego z dnia

7 października 2008 r., sygn. akt III CZP 89/08, LEX nr 458125, także przed ustawowym, uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305⁽⁽¹⁾⁾-305⁽⁽⁴⁾⁾ k.c. dopuszczalne było nabycie

w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, nabycie takie, jak wskazał Sąd Najwyższy, następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje. Stanowisko to zostało potwierdzone w uchwale SN z dnia 22 maja 2013 r., sygn. akt III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, zgodnie z którą przed wejściem w życie art. 305¹

-305⁽⁽⁴⁾⁾ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu (tak również w postanowieniu SN

z 26 czerwca 2013 r., sygn. akt II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Jak wskazał zaś Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II CSK 639/15, LEX

nr 2075706, w odniesieniu do służebności przesyłu należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r., oraz służebności przesyłu. Obydwa prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, że można je utożsamiać. Odmienna jest przede wszystkim ich podstawa prawna - art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305⁽⁽¹⁾⁾-305⁽⁽⁴⁾⁾ k.c. Jeżeli zatem okres zasiedzenia wymagany do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem

3 sierpnia 2008 r., to posiadacz nabywał służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu. Nadto z wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II CSK 389/08, LEX nr 484715 wynika, iż istnieje dopuszczalność ustalenia faktu nabycia prawa, w tym służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie. Natomiast w uchwale z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt III CZP 101/15, LEX nr 2005762, Sąd Najwyższy wskazał, iż w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie.

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze (co podkreślił także Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 i postanowieniu z 13 października 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10, LEX nr 1096048), iż zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Podkreślenia wymaga, iż przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. Przy czym, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1356/12, LEX nr 1313323, posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb, tak jak ma to miejsce w przypadku służebności przesyłu.

Zgodnie z treścią art. 285 § 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań (służebność gruntowa).

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Urządzenie, o którym mowa w tym przepisie ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Oczywistym jest, że chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Nie trzeba dowodzić, że urządzenie zainstalowane na przedmiotowym gruncie stanowiące własność uczestnika spełnia wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela - jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi - wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli (w tym wnioskodawców i ich poprzedników prawnych) takich działań, co zostało ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, usprawiedliwia usankcjonowanie – ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego – stwierdzenie, iż przedmiotowa nieruchomość jest obciążona tą służebnością. Powołany art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i dokonane ustalenia przesądzają, iż spełnione zostały potrzebne do zasiedzenia przesłanki w postaci: posiadania, upływu czasu oraz korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, co po raz kolejny należy podkreślić, ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności (o czym szczegółowo już wspomniano). Uczestnik i jego poprzednicy faktycznie korzystali z gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Korzystanie to polegało na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności.

Służebność przesyłu czy służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu daje uprawnionemu, aczkolwiek w pewnym ograniczonym zakresie, władztwo nad cudzą nieruchomością. Ogranicza prawo własności właściciela nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez niego w sferze, w której może być wykonywana własność, stanu ukształtowanego jego oświadczeniem woli. Należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążyą na każdorazowym właścicielu nieruchomości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CSK 303/10, LEX nr 785540).

Reasumując uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z widocznych i trwałych urządzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawców i ich poprzedników prawnych w postaci linii energetycznej średniego napięcia (linii przelotowej i odnogi z odłącznikiem) przez kilkadziesiąt lat. Przy czym, urządzenia te na działce wnioskodawców zostały wybudowane i przekazane do eksploatacji w 1971 r, jeżeli chodzi o linię 15 kV odchodzącą od słupa odporowego i najpóźniej w 1977 r. w odniesieniu do linii 15 kV na słupie przelotowym.

W takiej sytuacji dojść może do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, która treścią odpowiada treści służebności przesyłu uregulowanej obecnie w k.c., jeżeli powyższe władanie trwało przez wymagany prawem czas.

Zgodnie z art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu prowadzi do jej nabycia przez zasiedzenie, jeżeli było to posiadanie zależne, wykonywane nieprzerwanie w złej wierze przez lat 30, w dobrej wierze przez lat 20. Należało dodać, iż w/w terminy zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. (Dz.U. 1990/55/321). Poprzednio były one krótsze i wynosiły odpowiednio 10 i 20 lat. Zgodnie z art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. przed dniem 1 października 1990 r.), stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie.

Nie budzi wątpliwości, iż zakład energetyczny jest przedsiębiorcą, który w oznaczonym zakresie korzysta z nieruchomości obciążonej, z urządzenia służącego do doprowadzania energii elektrycznej, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego tak Zakład (...), (...) S.A., (...) spółka z o.o. w Ł. jak i obecny uczestnik (...) S.A. w Ł. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.) są przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 55 k.c. W skład tych przedsiębiorstw w poszczególnych okresach wchodziły linie energetyczne średniego napięcia (odnoga i przelotowa). Przy czym, przedmiotowe urządzenia przesyłowe były w posiadaniu uczestnika i jego poprzedników prawnych odpowiednio od 1971 r. i 1977 r. i są nieprzerwanie do chwili obecnej eksploatowane.

Pamiętać należy, iż w latach od 1964 do 1989 obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą wyrażała treść art. 128 k.c. w jego pierwotnym brzmieniu.

W czasie obowiązywania tego przepisu przyjmowano powszechnie, że własność ogólnonarodowa przysługuje niepodzielnie Państwu. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa i państwowe osoby prawne wykonywały jedynie uprawnienia wynikające z własności państwowej. W konsekwencji także posiadanie nieruchomości przez te podmioty było równoznaczne z posiadaniem przez Skarb Państwa. W orzecznictwie utrwalone zostało stanowisko, że władanie przez państwowe osoby prawne nieruchomościami, które nie stanowiły własności państwowej było wykonywane na rzecz Skarbu Państwa i prowadziło, przy spełnieniu wymaganych przesłanek, do nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa, gdyż status państwowych osób prawnych nie zezwalał na nabycie przez nie własności nieruchomości w drodze zasiedzenia (uchwała SN

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CZP 70/09, OSNC 2010/5/6; wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 oraz postanowienia SN z 11 lutego 2011 r., sygn. akt I CSK 288/10, LEX nr 798230; z 22 października 2009 r.,

sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699; z dnia 17 września 1993 r., sygn. akt II CRN 76/93, LEX nr 80723). Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 12 stycznia 2012 r., sygn. akt IV CSK 183/11, LEX nr 1130302 nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Wobec tego przyjąć należało, iż Skarb Państwa był nie tylko właścicielem, ale i posiadaczem rzeczy znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W rezultacie, jeżeli nieruchomości pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była przedmiotem własności państwowej, jej zasiedzenie w razie ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. Natomiast z dniem

1 lutego 1989 r. zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Przy czym, uchylenie z dniem 1 października 1990 r. art. 128 k.c. nie doprowadziło ex lege do uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych mieniem Skarbu Państwa, które dotąd znajdowało się w ich zarządzie. W uchwale składu 7 sędziów SN z 18 czerwca 1991 r.,

sygn. akt III CZP 78/01, OSNC 1991/10-12/118, której nadano charakter zasady prawnej, wywieziono, iż do chwili wejścia w życie z dniem 7 stycznia 1991 r. ustawy z dnia

20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1991/2/6) obowiązywał art. 42 ust. 2 ustawy z dnia

25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz. U. 1987/35/201)

o następującej treści: „przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę”, z którego wynikało, iż każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego – zarówno wydzielony mu przy utworzeniu, jak i nabyty w toku działalności przez przedsiębiorstwo – stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało „w dyspozycji” tego przedsiębiorstwa. W dniu 7 stycznia 1991 r. przepis ten jednak – z mocy art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1991/2/6) – uzyskał brzmienie: „przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę”, a jednocześnie uchylono art. 42 ust. 3 tej ustawy

o brzmieniu „przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”. Zdaniem Sądu Najwyższego, unormowanie takie doprowadziło

z dniem jego wejścia w życie do przekształcenia stosunków prawnych powodujących następstwo prawne przedsiębiorstw państwowych wobec innego niż nieruchomości mienia Skarbu Państwa pozostającego dotychczas w jego zarządzie.

W niniejszej sprawie bieg zasiedzenia rozpoczął się w zakresie linii 15 kV w części odchodzącej od słupa odporowego najpóźniej z końcem 1971 r., a w odniesieniu do linii 15 kV w części ze słupem tzw. przelotowym najpóźniej z końcem 1977 r.

W tym czasie do zasiedzenia w dobrej wierze wymagane było posiadanie przez lat 10, a w złej wierze przez lat 20. Artykuł 176 k.c. przyjmuje, że możliwe jest zaliczenie posiadania poprzednika, przy czym jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699 dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotne jest jedynie, czy łączny okres posiadania przez te podmioty jest wystarczający do zasiedzenia przez Skarb Państwa. Jak wynika zaś z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego

z 13 czerwca 2013 r., sygn. akt IV CSK 672/12, LEX nr 1360293, zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu).

Kluczowym zagadnieniem jest ustalenie czy posiadanie było posiadaniem w dobrej czy w złej wierze. Rozważając tę kwestię należy przypomnieć, że dla przyjęcia dobrej lub złej wiary posiadacza decydująca jest chwila objęcia przez niego posiadania nieruchomości, służebności (postanowienie SN z 14 października 2015 r., sygn. akt V CSK 5/15, LEX nr 1808044).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie uznał, iż do objęcia w posiadanie powyższych urządzeń elektroenergetycznych i ich eksploatacji doszło w złej wierze. Uczestnik nie przedstawił bowiem żadnego dokumentu, np. decyzji lokalizacyjnej, czy pozwolenia na budowę, bądź innego dowodu, z których wynikałoby, że pozostawał w błędnym ale usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że przysługiwało mu do tego jakiejkolwiek uprawnienie.

Ponadto, posiadanie było nieprzerwane. Jak przyznali wnioskodawcy od momentu posadowienia urządzeń elektroenergetycznych na ich nieruchomości cały czas są one eksploatowane. Nadto, nie miało miejsce żadne zdarzenie, które spowodowałoby przerwanie biegu terminu zasiedzenia (art. 175 k.c. w zw. z art. 123 k.c.), a zwłaszcza nie przerwał go proces z powództwa I. i W. małżonków K. o zapłatę za bezumowne korzystanie (II C 1348/03) zarówno z uwagi na fakt, iż powództwo to dotyczyło linii 110 kV, ale również wobec tego, że wytoczenie przez właściciela nieruchomości przeciwko posiadaczowi służebności przesyłu, a przed dniem 3 sierpnia 2008 r. przeciwko posiadaczowi służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, powództwa o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności nie przerywa biegu jej zasiedzenia (uchwała składu 7 sędziów SN

z 26 listopada 2014 r., sygn. akt III CZP 45/14, OSNC 2015/5/54, LEX nr 1545051, wyrok SN z 25 listopada 2015 r., sygn. akt II CSK 639/14, LEX nr 1948878).

W niniejszej sprawie wnioskodawcy nie zaprzeczyli twierdzeniom uczestnika, że linia 15 kV ze słupem odporowym została wybudowana w 1971 r. Przyznali, że kiedy sprowadzili się na nieruchomość w 1972 r., linia już istniała. Bieg zasiedzenia w odniesieniu do w/w linii rozpoczął się zatem najpóźniej z końcem 1971 r. i upłynął 1 stycznia 2002 r. W dacie upływu terminu tego zasiedzenia posiadaczem linii był (...) Spółka Akcyjna w Ł. i na jej rzecz nastąpiło zasiedzenie. Natomiast bieg zasiedzenia w odniesieniu do linii 15 kV ze słupem przelotowym rozpoczął się najpóźniej z końcem 1977 r. i zakończył

1 stycznia 2008 r., tj. zasiedzenie nastąpiło na rzecz ówczesnego posiadacza a mianowicie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie oznacza to jednak, że uczestnikowi przedmiotowa służebność nie służy. Nie budzi wątpliwości, iż każdy kolejny zakład energetyczny był przedsiębiorcą, który w oznaczonym zakresie korzystał zgodnie z przeznaczeniem z urządzenia służącego do doprowadzania energii elektrycznej, a zatem urządzenia przesyłowego w rozumieniu art. 49 § 1 k.c. posadowionego na nieruchomości wnioskodawców, a które wchodzi w skład przedsiębiorstwa. Następcy prawni – w kolejnych przekształceniach – przejmowali cały zakres działalności poprzedników związany

z przesyłem i całe ich mienie służące wykonywaniu obowiązków operatora sieci przesyłowych, w szczególności urządzenia energetyczne i służebności konieczne do ich eksploatacji. Przejęcie mienia i przedsiębiorstwa poprzednika oznacza przejście na następców prawnych również służebności przesyłu jako prawa rzeczowego (o niewątpliwie majątkowym charakterze) do korzystania z nieruchomości cudzej.

Od czasu zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu, poprzednicy prawni uczestnika i uczestnik legitymują się prawem (służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu) do korzystania z linii energetycznych średniego napięcia posadowionych na nieruchomości wnioskodawców nieodpłatnie. Wobec tego Sąd oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w zakresie obu linii 15 kV.

Odnośnie linii 110 kV należy wskazać, iż została ona posadowiona na nieruchomości wnioskodawców na podstawie decyzji z dnia 12 października 1982 r. numer (...) Naczelnika Gminy w Z. wydanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 1958 r. (omyłkowo oznaczonej w treści decyzji jako z 12 marca 1974 r.) o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz.U. 1974/10/64). Mocą wskazanej decyzji Zakład (...) uzyskał zezwolenie na budowę napowietrznej linii energetycznej 110 kV na terenie Gminy Z. przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawców. W decyzji zastrzeżono również prawo dostępu do urządzeń przez osoby upoważnione przez inwestora celem

wykonywania czynności związanych z ich konserwacją. Stosownie do art. 35 ust. 1 powołanej ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem naczelnika gminy – a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta – zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary gazu, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne nadziemne i podziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługiwało prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń służących w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją (ust. 2). Jeżeli założenie i przeprowadzenie przewodów i urządzeń powodowało, że nieruchomość nie nadawała się do dalszego racjonalnego jej użytkowania na cele dotychczasowe, nieruchomość podlegała wywłaszczeniu w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie dla wywłaszczenia nieruchomości (ust. 3). Przepis art. 35 ust. 1 ustawy ustalał zasady wypłacania odszkodowania właścicielom.

Powołać przy tym należało uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68, LEX nr 1444416, zgodnie z którą wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji wydanej na podstawie art. 35

ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Jak czytamy z uzasadnieniu tejże uchwały „wykonywanie przewidzianych ustawą i decyzją administracyjną uprawnień do utrzymywania urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzej nieruchomości na podstawie tytułu prawnego mającego źródło w decyzji o charakterze wywłaszczeniowym ograniczającej prawo właściciela oraz uprawnień do dostępu do tych urządzeń w celu ich utrzymania

we właściwym stanie technicznym, jest działaniem podejmowanym w tym zakresie, w którym właściciel nieruchomości został w swoim prawie trwale ograniczony. Instytucja zasiedzenia służebności ma na celu uporządkowanie długotrwałych stosunków prawnorzeczowych i zmobilizowanie biernego właściciela do zajęcia się przedmiotem swojej własności. Właścicielowi nieruchomości, na której urządzenia przesyłowe umieszczone zostały bez tytułu prawnego, można po odpowiednio długim czasie korzystania w określony sposób z jego nieruchomości postawić zarzut, że pozostawał bierny wobec tych aktów, co doprowadziło do obciążenia nieruchomości służebnością gruntową. Takiego zarzutu nie można postawić właścicielowi nieruchomości legalnie zajętej pod urządzenia przesyłowe. Ustawowe upoważnienie przedsiębiorcy korzystającego z takich urządzeń do podejmowania w stosunku do nieruchomości, na której je zainstalował, czynności zmierzających do utrzymania ich w należyтым stanie technicznym sprawia, że właściciel nieruchomości nie mógłby się im skutecznie przeciwstawić, tamując przedsiębiorcy drogę do zasiedzenia służebności cywilnoprawnej na jego nieruchomości. Inaczej wygasza się prawa i obowiązki mające źródło w ustawie lub akcie administracyjnym, a inaczej wynikające ze stosunku cywilnoprawnego. Skoro ustawodawca w związku z uchwaleniem ustawy z dnia 30 maja 2008 r. nie zdecydował się na wygaszenie uprawnień przedsiębiorców korzystających

z urządzeń przesyłowych na cudzych nieruchomościach, w związku z wydaniem decyzji administracyjnych mających podstawę w art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. (art. 70 ust. 1 u.g.g. i art. 124 ust. 1 u.g.n.), to drogą wykładni nie można dokonywać konwersji tych uprawnień

w uprawnienia właściwe podmiotom, które uzyskały służebność przesyłu.”. Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w późniejszych orzeczeniach, w tym w uchwale z 6 czerwca 2014 r., sygn. akt III CZP 107/13, OSNC 2015/3/29, LEX nr 1488917 i postanowieniu

z 15 października 2014 r., sygn. akt V CSK 276/12, LEX nr 1548240. W postanowieniu

z 30 stycznia 2015 r., sygn. akt III CSK 123/14, LEX nr 1652392 Sąd Najwyższy wskazał, iż gdy w odniesieniu do linii energetycznej została wydana decyzja na podstawie art. 35 ust. 1

i 2 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, to stanowi ona samoistny tytuł prawny do wykonywania obsługi linii energetycznych i jest przeszkodą do ustanowienia służebności przesyłu na podstawie art. 305¹ i 305² k.c.

Z powyższego wynika, iż przedsiębiorstwo przesyłowe legitymujące się decyzją wyłączeniową wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości (t.j. Dz.U. 1974/10/64) nie może nabyć służebności przesyłu, czy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, ani nie ma już potrzeby ustanawiania na jego rzecz służebności przesyłu, gdyż już posiada tytuł prawny do władania cudzą nieruchomością celem eksploatacji, konserwacji i modernizacji urządzeń przesyłowych posadowionych na tejże nieruchomości w oparciu o tę decyzję.

Na podstawie decyzji z dnia 12 października 1982 r. numer (...) Naczelnika Gminy w Z., uczestnikowi przysługuje więc trwałe prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców celem eksploatacji, konserwacji i modernizacji linii 110 kV. Wyklucza to ustanowienie na rzecz uczestnika na nieruchomości wnioskodawców służebności przesyłu w tym zakresie.

Wnioskodawczyni w toku przesłuchania podniosła, że ani ona, ani jej mąż nie otrzymali odpisu przedmiotowej decyzji. W ocenie Sądu, skoro obowiązek jej doręczenia spoczywał na organie administracji, ewentualne zaniechania w tym zakresie nie mogą obciążać uczestnika. Niezależnie od tego decyzja nie została w żaden sposób wzruszona, wobec czego jest ważna i wiążąca dla uczestników postępowania. Decyzja ta jako ostateczna korzysta z domniemania mocy obowiązującej decyzji administracyjnej, tj. obowiązuje tak długo dopóki nie zostanie zmieniona lub uchylona przez nową decyzję opartą na odpowiednim przepisie prawnym (wyrok WSA w Poznaniu z 5 czerwca 2008 r., sygn. akt IV SA/Po 426/07, LEX nr 509454).

Jedynie na marginesie wskazać należało, iż nawet gdyby wbrew poczynionym rozważaniom nie przyjąć z jakiegось powodu istnienia po stronie uczestnika tytułu prawnego do władania nieruchomością wnioskodawców i posadowionymi tam urządzeniami elektroenergetycznymi linii wysokiego napięcia na podstawie decyzji z 12 października 1982 r. numer (...), to można by uznać, że nabył on służebność przesyłu w drodze zasiedzenia najpóźniej z 1 stycznia 2005 r. (w dobrej wierze) przy czym, jak już była mowa powyżej, proces w sprawie II C 1348/03 nie przerwałby biegu terminu zasiedzenia.

Bezzasadny był zarzut wnioskodawców naruszenia zasad współzycia społecznego poprzez powoływanie się przez uczestnika na zasiedzenie służebności przesyłu.

W przywołanym powyżej postanowieniu z 30 stycznia 2015 r., sygn. akt III CSK 123/14, LEX nr 1652392 Sąd Najwyższy podniósł, iż art. 5 k.c. nie może być podstawą odmowy stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie, także z tego względu, że nabycie to następuje ex lege. Stwierdzenie przez sąd nabycia prawa własności, czy służebności w drodze zasiedzenia ma charakter deklaracyjny, co wyklucza dopuszczalność zastosowania tego przepisu do ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa. Dodatkowo, w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, uczestnik postępowania od kilkudziesięciu lat wykonuje swoje uprawnienia w stosunku do urządzeń posadowionych na nieruchomości wnioskodawców. Długotrwałe tolerowanie takiej sytuacji przez właścicieli doprowadziło od prawnego usankcjonowania istniejącego stanu faktycznego. Należy również pamiętać, że posadowienie urządzeń energetycznych uzasadnione było szerokimi celami społecznymi, w tym również interesami wnioskodawców. Dostarczanie energii do odbiorców stanowi przy tym nadrzędny cel działalności uczestnika.

Na marginesie należało także wskazać, że bezzasadny był podniesiony przez uczestnika zarzut przedawnienia roszczenia wnioskodawców z tytułu wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, które stało się wymagalne 3 sierpnia 2008 r. Przedmiotowe roszczenie ma charakter bezterminowy, wobec czego staje się wymagalne z chwilą wezwania do wykonania w najwcześniejszym możliwym terminie. W ocenie Sądu, najwcześniejszym możliwym terminem żądania wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu jest jej ustanowienie. Roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu nie ulega przy tym przedawnieniu.

Na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Sąd zasądził od wnioskodawców na rzecz uczestnika 240 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika (§ 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat

za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, t.j. Dz.U. 2013/461).

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd postanowił nie obciążać wnioskodawców nieuiszczonymi kosztami sądowymi. Zgodnie z powołanym przepisem, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

W niniejszej sprawie wnioskodawcy są osobami starszymi, utrzymują się z emerytur w łącznej kwocie 2.500 zł. W niniejszej sprawie wnioskodawcy mogli pozostawać

w uzasadnionych okolicznościach sprawy przeświadczeniu o słuszności swego żądania. Wprawdzie uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu już na etapie przedsądowym, jednak brak było jakiegokolwiek dokumentacji, która pojawiła się dopiero

w niniejszym postępowaniu. W orzecnictwie wskazuje się, iż przeświadczenie o słuszności żądania to jedna z okoliczności przemawiających za zastosowaniem przepisu art. 102 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2012 r., sygn. akt I CZ 34/12, LEX

nr 1232459, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 9/14, LEX nr 1455540).

W pozostałym zakresie Sąd postanowił, że uczestnicy ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swoim udziałem w sprawie stosownie do przepisu art. 520 § 1 k.p.c.